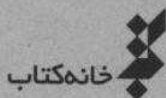

فرزند هرات

ارج نامه استاد نجیب مایل هروی

به کوشش: علی اوجبی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

زمستان ۱۳۹۵

عنوان و نام پدیدآور: فرزندان هرات: ارج‌نامه نجیب‌مایل‌هروی/ به کوشش علی‌اوجبی.

مشخصات نشر: تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۷۶۰ ص.: مصور

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۳۶۹-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر به مناسبت "پانزدهمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی"

در مرکز همایش‌های کتابخانه ملی منتشر گردیده است.

عنوان دیگر: ارج‌نامه نجیب‌مایل‌هروی.

موضوع: مایل‌هروی، نجیب، ۱۳۲۹ - - یادنامه‌ها

موضوع: نسخه‌های خطی - مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع: تصوف - مقاله‌ها و خطابه‌ها

اسسه افزوده: اوجبی، علی، ۱۳۴۳ - گردآورنده

شماره افزوده: خانه کتاب

اسسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شماره افزوده: بزرگداشت حامیان نسخ خطی (پانزدهمین: ۱۳۹۵: تهران)

رده‌بندی کنگره: ۱۲۴ ف ۲ م ۱۰۰۴ Z

رده‌بندی دهکده: ۹۲

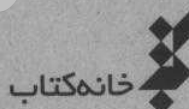
شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۹۴، ۲۱

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

فرهنگ خانه کتاب

۵۱۶

عنوان: فرزندان هرات: ارج‌نامه استاد نجیب‌مایل‌هروی

به کوشش: علی‌اوجبی

ناشر: خانه کتاب

طراح جلد: علیرضا کرمی

صفحه‌آرا: عسگر ابراهیمی و طاهره قاسمی

ناظر چاپ: فاطمه بیگدلی

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بها: ۵۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۳۶۹-۲

لیتوگرافی و چاپ: چاپخانه بوستان کتاب ۵-۱۱۱۴-۳۶۶۶-۲۵

تهران: خیابان انقلاب، بین صبا و فلسطین جنوبی، پلاک ۱۰۸۰، مؤسسه خانه کتاب

تلفن: ۸۸۳۴۲۹۸۵

فهرست مطالب

۷	 پیش گفتار / مدیرعامل خانه کتاب
۹	 مقدمه
۱۱	 پیام رئیس جمهور اسلامی افغانستان

فصل اول: درباره استاد نجیب مایل هروی

۱۵	 زندگی نامه
۱۷	 گزارش آثار استاد نجیب مایل هروی / جواد ابراهیمی ارمی
۳۳	 آن شوریده شیرین کار / اصغر رحمانی سرانی

فصل دوم: گفت و گو

۴۱	 مصاحبه با نجیب مایل هروی / سید جلال قیاسی
----	---

فصل سوم: معرفی تفصیلی آثار

۱۳۵	 میراث علاءالدوله سمنانی برای اهل خلوت و جلوت / مهدی ازاد روه / ایمان منصوری
۱۵۳	 نگاهی به کتاب‌های آموزشی تصحیح انتقادی متون / سعید انواری / محدثه راندیش
۱۸۵	 کوتاه‌نوشت‌های ابن عربی / محمدصادق رضایی
۱۹۳	 عاشق عشق / شهرام صحرایی
۱۹۹	 استاد نجیب مایل هروی و کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی / علی صفری آق قلعه
۲۰۹	 بررسی انتقادی سه مواجهه با روایت ابن عربی از ایمان و کفر فرعون / عبدالله صلواتی
۲۲۳	 دورنمایی از مجموعه مصنفات فارسی علاءالدوله سمنانی / علی مخبر
۲۳۹	 گنجینه اسرار / معصومه سادات میرپوریان
۲۴۵	 مقامات عارفان / سیده خدیجه هاشمی عطار

فصل چهارم: مقالات اهدائی

۲۵۵	 نامه‌های حبیب یغمایی به ایرج افشار / سیدعلی آل داوود
۲۷۱	 فلسفه، متاع بازاری نیست / غلامحسین ابراهیمی دینانی

- ۲۸۵ بازساخت جریان‌های فرهنگی هرات در عصر شاهرخ / غلامرضا امیرخانی
- ۳۰۱ دریای بی‌کران / نوشته: سید حیدر آملی / برگردان: علی اوجبی
- ۳۱۹ جامع التواریخ و اهمیت تاریخ‌نگاری ایران در عصر مغول / اکبر ایرانی
- فصلی از پیوندهای فرهنگی ایران و شبه قاره: بودا و اندیشه‌های او در سروده‌های
- ۳۲۳ پارسی‌گویان متأخر / اکبر ثبوت
- ۳۴۵ شریف آملی، شاعر نقطوی مهاجر به هند / نادره جلالی
- ۳۵۷ ز / «اختیار» سعدی کدام است؟ / جویا جهانبخش
- ۳۷۳ گزارش اجمالی از زندگی و دیدگاه‌های شیخ اشراق شهاب الدین سهروردی / نجفقلی حبیبی
- ۳۷۷ سروده‌های فارسی منشآت سعدالدین / محسن ذاکرا الحسینی «پروند»
- ۳۸۹ جعفر بن علی صفوی (حلقای حذف‌شده از تاریخ صفویان) / محمد کاظم رحمتی
- ۴۲۵ فلسفه اسلامی به رغم تفکیک: تز عبدالجواد فلاطوری / محمد زارع شیرین‌کندی
- آید در دست‌نگاشت شماره ۳۱۸ نلدیرگ دانشگاه ییل دستینه‌ای از غزالی هست؟ / فرانک گریف
- ۴۲۹ / پارسی‌کرده: محمد حسن ساکت
- ۴۴۷ نسخه ۱۲۲ / کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران / امید سروری
- ۴۶۳ تفسیر جدید الکشاف / حبیب کزازی نیشابوری / منوچهر صدوقی‌سها
- ۴۷۱ پاسداران گمنام نسخه خطی پاکستان / لیلا عبدی خجسته
- ۴۸۳ معرفی مرقع زند / مریم عبیدر دورق / آرام کاردار طهران
- ۴۹۱ دیوان اشعار سهروردی / علی علم محمدی
- ۵۰۷ درآمدی بر خط تعلیق / حمیدرضا قلینچیان
- بررسی چگونگی تغییر زوایای اشکال عمودی حروف و وامل ایجاد آن در کتابت
- ۵۲۷ نسخ ملاعلاءالدین تبریزی / مجید سعید کافی
- ۵۳۹ رها چون ابر / پژوهشی در شش سده ساخت کاغذ ابری / سید محمد حسینی / حمزه مرادی بهرام
- ۵۴۵ مرگ اندیشی نزد شیخ اشراق / نادیا مفتونی
- ۵۶۳ بازتاب شعر و ادب فارسی دری در نیمه دوم سده یازدهم و ... / محمد پرویز مولایی
- ۶۵۱ پوش ابریشمین صفوی / محمدصادق میرزا ابوالقاسمی
- ۶۶۱ معرفی دو نسخه خطی کهن از دیوان کمال‌الدین مسعود خجندی / سید محسن باجی / مرآت

فصل پنجم: رسائل اهدائی

- ۶۸۳ منتخب انیس العشاق / محمد برکت
- ۶۹۱ ترجمه عوارف المعارف / اکبر تقفیان
- ۷۰۵ خصوصیات منشی / اکبر شریف‌زاده
- ۷۲۱ آثار علوی یا کائنات الجوّ / میر محمد باقر بن اسماعیل حسینی خاتون‌آبادی / عبدالله غفرانی
- ۷۵۱ ترجمه رساله معرفه رجال الغیب / سمانه زمان‌زاده

پیش‌گفتار

۷ فرزند هرات

پیش‌گفتار

بعید می‌دانم کسی را از عالم قلم، خاصه علاقه‌مندان به حوزه میراث و پژوهشگران این عرصه باشد که نام استاد نجیب مایل هروی را نشنیده و از آثارش بهره نگرفته باشد. تصحیح و تصحیح کتاب تاریخ نسخه‌پردازی و تصحیح انتقادی نسخه‌های خطی ایشان با خفا باشد و یا نسخه‌شناس و نسخه‌پژوه باشد و از کتاب کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی ایشان بهره نبرده باشد. استاد نجیب ما در زندگی پربار و پر برکت خود با روح با ملایمتی‌های روزگار، کارنامه در خور توجهی از خود برجای گذاشته است؛ کارنامه‌ای که به تنهایی، دانشگاهی برای علاقه‌مندان به عرصه تحقیق و پژوهش و تصحیح در حوزه میراث کهن ایران است.

فهرست‌نگاری، نسخه‌شناسی و بالأخص تصحیح متن، از جمله امور است که ایشان طی این سال‌ها به‌خوبی بدان پرداخته و آثار قابل توجهی در زمینه یادگار گذاشته‌اند. از مهمترین ویژگی‌های بارز آثار ایشان، دقت و وسواسی بالا در ارائه متنی منقح و مفید برای خوانندگان است. به گونه‌ای که خواننده با خیالی آسوده به متن ارائه شده اطمینان می‌کند.

از دیگر ویژگی‌های آثار تصحیحی ایشان، دقت در انتخاب متن می‌باشد. متونی بایسته که از منظر بسیاری، عدم تصحیح آنها خسروانی برای زبان و ادبیات و فرهنگ ما محسوب می‌شود و حضرت استاد با شناخت جامع خود از

میراث برجای مانده همت کرده و نسخه‌یابی نموده و به تصحیحی درخور اقدام نموده‌اند.

جای بسی خوشوقتی است که استاد در دیار ما ساکن هستند و تاکنون نیز با وجود ناملایمتهای روزگار در ایران که همیشه آن را بهتر از جان خود دانسته‌اند ساکن مانده‌اند و فیض حضورشان در این دیار جاری است؛ هرچند که تاکنون نتوانسته‌ایم از محضر ایشان آنگونه که باید بهره‌مند شویم.

حقیر این سعادت را داشته که دو سال پیش در جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی با همراهی دبیر و هیئت علمی این جایزه، از ایشان به عنوان پژوهشگر برتر تقدیر و تشکر نمائیم و جای خوشوقتی است که دوستان ما در دبیرخانه حامیان نسخ خطی نیز به شایستگی، ایشان را انتخاب و مورد تقدیر قرار می‌دهد.

در بیان از خداوند متعال برای ایشان سلامتی، تندرستی و طول عمر خواهانم تا سمچنین مواث مکتوب ما بهره‌مند از فضایل علمی ایشان باشد. همچنین از دوستان عزیزم در کتابخانه ملی جناب آقای دکتر امیرخانی و دکتر شکراللهی و دبیر علمی جناب آقای حامیان نسخ خطی استاد عزیز جناب آقای دکتر نجفقلی حبیبی کمال تشکر و قدردانی را دارم. از آقای علی اوجبی که در گردآوری این مجموعه ساعی بودم از دوست عزیزم جناب آقای محمدحسین حکیم که امور صفحه‌آرایی و انتشار این کتاب را دنبال می‌کردند و نیز از همکاران در واحد انتشارات خانه کتاب که برای انتشار این کتاب شبانه‌روزی تلاش نمودند نیز سپاسگزارم.

مجید غلامی جلیسه

مدیرعامل خانه کتاب

زمستان ۱۳۹۵

پاسداشت تلاش علمی و ادبی برگزیدگان و بزرگان عرصه دانش و هنر و فرهنگ خود فی‌نفسه حرکتی فرهنگی است، و آن‌گاه که این مهم استمرار و تداوم پیدا می‌کند و به یک سیاست تبدیل می‌شود اثرگذاری و ماندگاری آن در ذهن و روان جامعه عمیق‌تر می‌گردد، و به‌طور طبیعی برکات حاصل از آن نیز بیشتر می‌شود.

خوشبختانه طی دو دهه اخیر، در حوزه کتاب جشنواره‌های متعدد و جوایز ارزنده‌ای در کشور به راه افتاده که برخی از آن‌ها تا به امروز استمرار داشته‌است. یکی از شایسته‌ترین این جشنواره‌ها «آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی» است که امسال پانزدهمین دوره آن را تجربه می‌کنیم. این جشنواره که با رویکرد تقدیر از آثار ارزشمند حوزه متن پژوهی و کتابشناسی (تصنیف انتقادی و فهرست‌نگاری نسخ خطی) شکل گرفت و سپس محورهای فرعی دیگری بدان اضافه شد، از ابتدا به عنوان یکی از برنامه‌های ملی هر سال از سوی دستگاه فرهنگی برگزار می‌شد؛ اما در نیمه راه و از دوره نهم به بعد کتابخانه ملی برگزار این حرکت ارزشمند شد، و امسال دوره پانزدهم را با نگاهی فراملی برگزار می‌کند. به این معنی که تا کنون چهره ویژه‌ای که در هر دوره به عنوان الگو، اسوه و الیه مسوت فعالیت‌های عرصه پژوهش متون معرفی می‌گردید از داخل کشور یا خارج است بگوییم با هویت ایرانی بود؛ اما از این دوره دایره انتخاب وسیع‌تر شده و به وطن فارسی‌زبان (افغانستان، تاجیکستان، و هندوستان) تسری پیدا کرده است.

با این نگاه گروه کارشناسان و سیاست‌گذاران آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی چهره برجسته و سخت‌کوش عرصه مطالعات متون فارسی ادبی، عرفانی و هنری، محقق فرزانه استاد نجیب مایل هروی را به عنوان چهره برجسته انتخاب کرد و به سختی توانست ایشان را متقاعد کند که این مراسم به پاسداشت تلاش‌های علمی ایشان طی نزدیک به نیم قرن برگزار گردد، تا نسل پژوهشگران

جوان بتوانند با پیش رو داشتن آثار گرانسنگ این اسوه مجاهدت علمی مسیر درست کار را بازشناسند.

ویژه‌نامه پیش روی شما با عنوان «فرزند هرات» نیز با همت و تلاش یکی دیگر از پژوهشگران پرکار عرصه متون جناب آقای علی اوجبی فراهم آمده است که خود از نام‌آشنایان تصحیح متون حکمی و فلسفی به حساب است. در این مجموعه ضمن معرفی آثار و احوال استاد نجیب مایل هروی به قلم تنی چند از علاقمندان ایشان، شاهد مقالاتی در حوزه تخصصی مورد علاقه این استاد فرزانه هستیم که باز از جانب گروه دیگری از ارادتمندان حضرت استاد به ساحت ایشان تقدیم گردیده است، و هم مصاحبه‌ای که با ایشان برای مزید استفاده دوستانشان فراهم آمده است.

د به اتمام رسیدن پانزدهمین دوره آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی و از جمله این ویژه‌نامه، علاوه به کوشش گروه مجموعه جناب آقای اوجبی عزیزان دیگری نیز نقش بسزایی داشته‌اند که لازم است از همه ایشان تشکر شود. استاد فرزانه جناب آقای دکتر نجفقلی حبیبی که چون دوره پیش و برخی دوره‌های پیشتر دبیری عالی آیین را پذیرفتند؛

جناب آقای دکتر میرحسین معاونت کتابخانه ملی که همواره بزرگترین حامی برگزاری آیین حامیان بوده‌اند؛ حجة الاسلام و المسلمین جناب آقای محمدرضا نوراللهیان که همواره از رهنمایان و انگیزه‌بخشانی ایشان بهره‌مند بودیم؛ جناب آقای احسان‌الله شکراللهی مدیر محترم بخش کتابهای خطی و نادر، سرکار خانم نرگس احمدی مقدم، نیز خانم سمیه حاجیپور که هماهنگی جلسات و گردآوری اطلاعات و آثار را به شایستگی انجام دادند؛ جناب آقای دکتر علی صادق‌زاده وایقان که هماهنگی‌های مربوط به بخش مجسمه‌های عهده ایشان و همکارانشان بود؛ و در نهایت جناب آقای مجید غلامی جلیس که مدتی عامل محترم خانه کتاب که چاپ این مجموعه را برعهده گرفتند.

از همه نامبردگان و کسانی که نامشان از قلم افشاده است این کار سهیم بوده‌اند تشکر می‌کنم و امیدوارم این تلاش در حد خود توانسته باشد نسل جوان پژوهشگر میهن را با آداب و آیین پژوهش متون بیش از پیش آشنا سازد.